

Sprawozdanie

sejmowej komisji przemysłowej z przedłożenia Wydziału krajowego o czynnościach z zakresu przemysłu krajowego (komisja krajowa dla spraw przemysłowych, zasiłki i stypendya, fundusz przemysłowy, sprawy handlu krajowego).

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 28. stycznia 1897, przekazał Wysoki Sejm komisji przemysłowej do zdania sprawy, przedłożenie Wydziału krajowego, wraz ze sprawozdaniem krajowej komisji dla spraw przemysłowych z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

Niniejszem sprawozdaniem obejmuje komisja sprawy wewnętrznej organizacyi, krajowej komisji dla spraw przemysłowych, tudzież sprawy zasiłków i stypendyów na cele przemysłowe pożyczek z funduszu przemysłowego; obecnego stanu tegoż funduszu i sprawy handlu krajowego.

Komisja krajowa dla spraw przemysłowych, rozpoczynając swe czynności w trzecim okresie, w szerszym gronie skorzystała z doświadczenia pierwszych 10 lat swego istnienia i przystąpiła przedewszystkiem do usunięcia utrudnień wpływających z dotychczasowej organizacyi wewnętrznej, a mianowicie z podziału komisji, na dwie komisye specjalne, a to dla spraw przemysłu domowego i dla spraw przemysłu rękodzielniczego.

Uchwalony przez komisję, a przez Wydział krajowy zatwierdzony regulamin znosi ten podział, który okazał się niepraktycznym i niewłaściwym, natomiast rozszerzono zakres działania wzmocnionej sekcji administracyjnej na wszelkie sprawy z wyłączeniem jedynie spraw zasadniczych, natury naukowej lub ściśle fachowej.

Nowa ta organizacya zdaniem sejmowej komisji przemysłowej, przyczyni się do sprężystości działania komisji krajowej, jak i do jego ujednostajnienia. A sprężystość ta tem jest potrzebniejsza, że krajowa komisja, oprócz spraw przemysłowych, zajmuje się od kilku lat także sprawami handlu krajowego i to w dwóch kierunkach.

Przedewszystkiem komisja zwróciła uwagę na tak potrzebne w naszych stosunkach handlowe wykształcenie młodzieży, i w tym celu wyjednała u Wysokiego Sejmu roczną dotacyę na stypendya dla uczniów szkół i zakładów handlowych, po za granicami kraju. Dotacya ta wzmaga się wprawdzie z roku na rok, lecz nie może,

ani w przyszłości nie będzie mogła być tak wysoką, aby mogła zaspokoić wszystkie w tym kierunku potrzeby.

Równoległe z tymi czynnościami, krajowa komisya dla spraw przemysłowych, zwracała baczną uwagę, na sprawę założenia we Lwowie, wyższej szkoły handlowej, którą uważa za nagłą. Gdy jednak c. k. Rząd stawia zbyt uciążliwe warunki i żąda ze strony czynników miejscowych miasta i kraju zbyt wygórowanych prestacyj, dwie trzecie kosztów sprawienia zbiorów i środków naukowych i t. p. i dwie trzecie bieżących wydatków na utrzymanie szkoły, Komisya krajowa i Wydział krajowy słusznie twierdzą, że stanowisko c. k. Rządu jest wprost dla sprawy nieprzychylnie.

Odezwą z dnia 9. listopada 1896, upraszał Wydział krajowy, Radę szkolną krajową, o wyjednanie, aby Ministerstwo odstąpiło od pierwotnych warunków założenia szkoły, a uznało za dostateczne subwencye: gminy miasta Lwowa 3.000 złr. jednorazowo i 6.000 złr. rocznie, lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej 10.000 złr. jednorazowo i 1000 złr. rocznie, i Wydziału krajowego 6.000 złr. rocznie, i przystąpiło jak najrychlej do zrealizowania projektu, założenia we Lwowie, wyższej szkoły handlowej. Do chwili zamknięcia sprawozdania, Wydział krajowy nie otrzymał odpowiedzi, i dla tego sejmowa komisya przemysłowa zgodnie z wnioskiem krajowej komisji i Wydziału krajowego, proponuje Wysokiemu Sejmowi, uchwalenie rezolucyi, wzywającej ponownie Rząd do najrychlejszego załatwienia i otwarcia wyższej szkoły handlowej we Lwowie.

Sejmowa komisya przemysłowa, uważa sprawę założenia we Lwowie, wyższej szkoły handlowej za tak ważną, że zgodziłaby się na powiększenie subwencji ze strony kraju, do kwoty 8.000 złr. rocznie, a to w myśl pierwotnej uchwały sejmowej, która upoważniła Wydział krajowy do zapewnienia dla tej szkoły wydatnej subwencji. Aby Wydziałowi krajowemu umożliwić ewentualne podwyższenie subwencji, sejmowa komisya przedkłada wniosek do uchwały, upoważniającej Wydział krajowy, do użycia kredytu uchwalonego na rok 1897 w roku 1898, jeżeli wyższa szkoła handlowa w tym roku wejdzie w życie.

Sprawy handlu krajowego, zajmowały krajową komisję w innym jeszcze kierunku.

Stateczna liczba szkół zawodowych w pewnych kategoriach przemysłu, jak n. p. tkactwo i koszykarstwo i osiedlanie się w kraju wychowalców tych szkół z własnymi warsztatami, mogłyby produkcję w tych kierunkach tak pod względem jakości jak i pod względem ilości, uczynić zdolną do zaspokojenia większych wymagań handlu, gdyby zbyt tych wyrobów należycie był zorganizowany.

Środki przedsiębrane w tym kierunku, były dotychczas nie dostateczne. Spółki zawodowe połączone ze szkołami fachowymi zbyt są słabe i nie rozporządzają siłami, pod względem handlu dostatecznie wykształconemi.

Krajowa komisya słusznie sądzi, że handel przedmiotami przemysłu wyrabianymi w szkołach zawodowych i obok nich wymaga specjalnej opieki i zcentralizowania wszelkich informacyj co do zakresu produkcji i źródeł zbytu. A cel ten zdaniem komisji da się osiągnąć przez ustanowienie krajowej agencji handlowej, któraby miała obowiązek, pod kontrolą krajowej komisji, stan produkcji przemysłowej, we wskazanych miejscowościach szczegółowo badać, zapasy wyrobów utrzymywać w ewidencji, wyszukiwać dla nich najkorzystniejsze miejsca zbytu tak w kraju, jak i za granicą, wskazywać nareszcie, na podstawie praktyki handlowej, gdzie i co w danej gałęzi przemysłu powinno być przedewszystkiem wyrabiane.

Sejmowa komisya przemysłowa nie wątpi, że Wysoki Sejm w uznaniu ważności sprawy, uchwali żądany na ten cel przez krajową komisję i Wydział krajowy na rok 1898 kredyt.

Zasiłki i stypendya.

Z kwoty na ten cel przez Wysoki Sejm corocznie przeznaczanej, komisya krajowa w okresie czasu, sprawozdaniem objętym, rozdała ogółem 39 zasiłków w kwotach od 50 złr. do 1000 złr. Między tymi zasiłkami szczególniejszą uwagę zwrócić należy na 26 wypadków, w których udzielone zasiłki, miały służyć byłym uczniom szkół zawodowych, którzy rzemiosłem swem na życie zarabiać zaczęli; między tymi było: byłych uczniów szkół koszykarskich 8, szkoły przemysłu drzewnego 8, szkół tkackich 6, szkoły sukienniczej 2, szkoły szewskiej 1, kursu zabawkarskiego w Jaworowie 1. Cyfry powyższe wykazują, że w porównaniu z liczbą uczniów, którzy w szkołach zawodowych od lat kilku w pewnych gałęziach pracy rękodzielniczej się wykształcili, mało jeszcze jest takich, którzyby we własnych warsztatach zawodowej pracy się oddawali, lecz to nie jest winą szkół, lecz wynikiem okoliczności zewnętrznych, jak zbyt młody wiek, służba wojskowa i t. p.

Sejmowa komisya przemysłowa z zadowoleniem przyjmuje do wiadomości, że krajowa komisya dla spraw przemysłowych zamierza i nadal, danych jej do dyspozycji funduszków tytułem zasiłków, użyć przeważnie w kierunku umożliwienia byłym uczniom szkół zawodowych samoistnego rozpoczęcia rzemiosła.

Zasiłków stypendyjnych udzielono w ciągu roku szkolnego 1896/7, ogółem przemysłowych 243, handlowych 5. W trzech wypadkach zasiłki te uchwalone były szkołom zawodowym a w pozostałych 240 wypadkach, uczniom szkół zawodowych krajowych, lub wiedeńskich albo zagranicznych.

Fundusz przemysłowy.

W sprawozdaniu swoim komisya krajowa dla spraw przemysłowych zamieściła wygotowany przez Bank krajowy bilans tego funduszu z końcem I. półrocza 1897, Sejmowa komisya przemysłowa jest w możności zakomunikowa Wysokiemu Sejmowi bilansu funduszu przemysłowego z końcem II. półrocza 1897.

Z końcem roku 1897 fundusz przemysłowy wynosił ogółem kwotę 567.691 zł. 55 ct. w. a. Na ten stan złożyły się następujące pozycje: 1) aktywa przejęte od Wydziału krajowego z dniem 1. stycznia 1888 111.410 zł. 8 ct., od których jednak odpisano dotychczas 34.464 zł. 32 ct., pozostało więc tylko 76.945 zł. 76 ct. 2) dotacje sejmowe od 1887 do 1897 włącznie 400.000 zł. 3) przyrost z procentów 90 745 zł. 79 ct. Z zestawienia tego okazuje się, że dotychczasowe odpisy stanowią 38°/_o przyrostu z procentów. Stosunek ten nie jest bynajmniej wygórowany, zwłaszcza gdy się zważy, że odpisy te odnoszą się do kwot wypożyczonych w pierwszym perjodzie działalności na polu podniesienia przemysłu krajowego, gdy pierwsze dopiero na tem polu stawiano kroki.

Wykazana powyżej kwota stanowiąca majątek funduszu przemysłowego ulokowana była z końcem roku 1897 w sposób następujący:

w 29 pożyczkach dla przemysłu tkackiego	135.980 zł. 88 ct.
„ 12 „ „ „ „ skórnego	44.443 „ 83 „
„ 24 „ „ „ „ drzewnego	42.766 „ 55 „
„ 23 „ „ „ „ metalowego	56.172 „ 84 „
„ 13 „ „ „ „ ceramicznego	43.382 „ 26 „
„ 33 „ „ „ „ innych gałęzi przemysłu	120.261 „ 82 „
w 134 pożyczkach	443.008 zł. 18 ct.

Udział w Towarzystwie handlowem	50.000 zł. — ct.
„ w garbarni rzeszowskiej	25.000 „ — —
„ w spółce komandytowej Strzyjewski i Sp.	10.000 „ — —
kupno fabryki Chylewskiego w Tarnowie	37.283 „ 37 „
lokacya w Banku krajowym	2.400 „ — —
Razem	<u>567.691 zł. 55 ct.</u>

W dziale pożyczek dla przemysłu ceramicznego, sejmowa komisya przemysłowa zwraca uwagę, że wybór zwykłych dachówek w połączeniu z wyborem rurek drenowych, zarówno ze względu na interes rolnictwa jak i ze względu na nową ustawę budowniczą wymaga wydatnego poparcia.

Fundusz przemysłowy ustanowiony przeciętnie na kwotę 300.000 złr., podwyższony został uchwałą sejmową z roku 1894, do kwoty 500.000 złr., a to przez roczne dotacje po 25.000 złr. Do unormowanej tą uchwałą wysokości, brakuje jeszcze 100.000 złr., które mają wpłynąć w latach 1898—1891 włącznie.

Sejmowa komisya przemysłowa, podziela w zupełności zdanie krajowej komisji dla spraw przemysłowych, że dla skutecznego we większym rozmiarze działania na rozwój przemysłu, szczególnie fabry znego, nierównie znaczniejszych potrzeba funduszy, to też sejmowa komisya przemysłowa nie wątpi, że Wysoki Sejm w miarę możliwości nie odmówi w przyszłości większych na ten cel kredytów, obecnie jednak ze względów budżetowych, zwłaszcza w obec zmiennych podstaw finansowych skutkiem wprowadzenia w życie nowych ustaw podatkowych, sejmowa komisya przemysłowa, tak samo jak Wydział krajowy, żadnych pod tym względem wniosków nie czyni. Opierając się na powyższym wywodzie sejmowa komisya przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego, względnie krajowej komisji dla spraw przemysłowych z czynności, w zakresie przemysłu krajowego, odnośnie do organizacyi wewnętrznej krajowej komisji dla spraw przemysłowych, zasiłków i stypendyów na cele przemysłowe, stypendyów handlowych, oraz funduszu przemysłowego.

2. Sejm wzywa c. k. Rząd ponownie, aby jak najrychlej przystąpił do założenia i otwarcia we Lwowie wyższej szkoły handlowej.

3. Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia uchwalonego na rok 1897 kredytu, na wyższą szkołę handlową we Lwowie, w kwocie 3.000 złr., w roku 1898 na wypadek, jeżeli wyższa szkoła handlowa we Lwowie, wejdzie w życie w tymże r. 1898.

Lwów, dnia 6. lutego 1898.

Przewodniczący

Szczepanowski w. r.

Sprawozdawca:

Goldman w. r.